

Ras- eller bergbranter

Beskrivning och vägledning för biotopen *Ras- eller bergbranter* i bilaga 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Vägledningen utgör ett komplement till Handbok 2012:1 *Biotopskyddsområden* (Naturvårdsverket 2012).

Innehåll

INNEHÅLL	2
RAS- ELLER BERGBRANTER	3
Biotopens kännetecken och avgränsning	3
Bevarandevärden och motiv för skydd	3
Beskrivning	3
Viktiga strukturer och ekologiska funktioner	3
Arter som förekommer i biotopen	4
Exempel på ekologiska undergrupper	4
Gränsdragning mot andra biotoper	4
Geografisk utbredning	5
Verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen	5
Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen	5
Exempel på åtgärder i omgivande mark som kan påverka biotopens naturvärden	5
Skötsel och andra bevarandeåtgärder	6
Uppföljning	6
Andra tillämpliga författningar och regelverk	6
Litteratur och webblänkar	7
BILAGA 1	8
Förteckning över ett urval av de rödlistade, karaktäristiska och i övrigt intressanta arter som kan förekomma i biotopen <i>Ras- eller bergbranter</i>	8

Ras- eller bergbranter

Biotopens kännetecken och avgränsning

- Biotopen omfattar trädbärande, trädbeskuggade eller kala ras-, berg- eller blockbranter inom områden som inte omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429).
- I biotopen ingår även de trädbestånd som växer i själva branten, samt de träd som växer närmast bergroten.
- Biotopen omfattar ras- eller bergbranter i fjällerna, längs kuster och stränder, samt i omedelbar anslutning till jordbruksmark.
- Biotopens areal är normalt högst 20 hektar. Det finns ingen nedre arealgräns.

Bevarandevärden och motiv för skydd

Ras- och bergbranter uppvisar en stor variation med mosaikartade strukturer som ger goda förutsättningar för biologisk mångfald i form av stor artrikedom. Förekomst av olika typer av substrat såsom klippor, block och lodräta ytor, samt träd som oftast är mycket gamla, ger kombinerat med speciella mikroklimatförhållanden upphov till olika typer av livsmiljöer. Dessa varierade miljöer och speciella miljöförhållanden skapar förutsättningar för förekomst av många olika arter, och gör biotopen viktig för ett stort antal rödlistade arter.

Skydd av biotopen bidrar bland annat till att Sverige uppfyller det nationella miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*, samt åtaganden enligt EU:s Art- och habitatdirektiv, Konventionen om biologisk mångfald och Europeiska Landskapskonventionen.

Beskrivning

Biotopen utgörs av ras-, berg- eller blockbranter i områden som inte omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429). Branterna kan vara trädbärande, trädbeskuggade eller kala och finns i fjällerna, längs kuster och stränder, samt i omedelbar anslutning till jordbruksmark.

Viktiga strukturer och ekologiska funktioner

Olika bergarter, väderstreck och lutning ger olika förutsättningar i biotopen och skapar därmed många olika slags livsmiljöer. Olika bergarter ger till exempel olika mark- och substratkemiska förhållanden.

Av särskilt intresse är sydvända respektive nordvända ras- eller bergbranter. Till följd av goda ljusförhållanden och värmeinstrålning som ger ett varmt mikroklimat har sydvända branter ofta en särpräglad flora, åtminstone beträffande kärlväxter. Nordvända branter utgör en speciell miljö genom den höga luftfuktighet som är en följd av läget mot norr.

Hydrologin är en viktig faktor i biotopen. Ofta sipprar det fram vatten längs branter och lodräta ytor, vilket skapar speciella livsmiljöer som vissa arter är beroende av. I rasbranter ansamlas ofta förna som ligger skyddad för slitage och omrörning. I denna kan en hög luftfuktighet upprätthållas, vilket skapar en viktig livsmiljö för vissa snäckor och andra ryggradslösa djur.

Träd kan vara en mycket viktig komponent i biotopen eftersom de ger beskuggning som är en viktig förutsättning för mikroklimatförhållandena. Detta påverkar bland annat fuktighetsgraden som är en viktig förutsättning för flera arter av mossor och lavar.

I trädbärande rasbranter som är belägna i anslutning till åker- eller betesmark är träden ofta exponerade för solljus. Goda ljusförhållanden gynnar bland annat arter av främst lavar som växer på träden.

Arter som förekommer i biotopen

Ett stort antal rödlistade arter har sin huvudsakliga förekomst i ras- och bergbranter. Biotopen kan bland annat utgöra häckningsområde för flera fågelarter, till exempel pilgrimsfalk och berguv.

En förteckning med ett urval av de rödlistade, karaktäristiska och i övrigt intressanta arter som kan förekomma i biotopen finns i *Bilaga 1*.

Uppgifter om karaktäristiska arter i de Natura 2000-naturtyper som anges under *Gränsdragning mot andra biotoper* nedan finns i vägledningsdokument för de svenska naturtyperna i EU:s Art- och habitatdirektiv på Naturvårdsverkets webbplats (www.naturvardsverket.se).

Exempel på ekologiska undergrupper

- Sydvända ras- eller bergbranter
- Nordvända ras- eller bergbranter.

Gränsdragning mot andra biotoper

Ras- eller bergbranter som är belägna i skogsmark kan omfattas av bestämmelserna för denna biotop i 6 och 7 a §§ samt bilaga 2 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd. Skogsstyrelsen och kommunen kan i det enskilda fallet skydda sådana biotoper som biotopskyddsområde.

Biotopen kan ingå i Natura 2000-naturtyperna *Vegetationsklädda havsklippor* (1230), *Silikatrasmarker* (8110), *Kalkrasmarker* (8120), *Kalkbranter* (8210) och *Silikatbranter* (8220).

Geografisk utbredning

Biotopen förekommer i hela landet och är förhållandevis vanlig i vissa delar av landet, till exempel i Dalarna och Hälsingland.

Verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Den som planerar att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd i ett biotopskyddsområde måste därför först bedöma om detta kan komma att skada naturvärdena i biotopen. Om det finns risk för att naturmiljön skadas ska dispens från biotopskyddsbestämmelserna sökas hos länsstyrelsen om det är länsstyrelsen som har beslutat om skydd för området. Om det är en kommun som har bildat biotopskyddsområdet ska ansökan om dispens ges in till kommunen. Om det finns särskilda skäl får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

Här ges några exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen. Observera att punkterna nedan inte utgör en fullständig redovisning utan endast är exempel. Det kan även finnas andra verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen. Bedömning av en aktuell åtgärd måste därför alltid ske i varje enskilt fall.

Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen

- Grävning, schaktning, markbearbetning och andra fysiska ingrepp.
- Placering av träd och buskar från röjningsåtgärder, liksom dumpning av sten eller massor från markförbättringar och dikesrensningar, eller av annat avfall. Det kan även handla om massor som har samband med den årliga jordbruksproduktionen, såsom kasserad skörd, gödselstukor, överskottshalm och ensilagerester.
- Infrastrukturutbyggnad, utbyggnad av bebyggelse och annan exploatering.
- Avverkning av träd och buskar.
- Bergsklättring och alpinisträning kan orsaka slitage på berg och vegetation.
- Utsättning av främmande växt- och djurarter.

Exempel på åtgärder i omgivande mark som kan påverka biotopens naturvärden

- Om besprutning med bekämpningsmedel och spridning av gödsel sker för nära biotopen kan det påverka bland annat sammansättningen av floran och faunan, och därmed skada naturmiljön i biotopen. Nödvändiga skyddsavstånd till värdefulla biotoper ska iakttas och anpassas till de lokala förhållandena på platsen (se föreskrifter och allmänna råd om skyddsavstånd vid spridning av bekämpningsmedel i Naturvårdsverkets föreskrifter respektive

allmänna råd om spridning av kemiska bekämpningsmedel, *SNFS 1997:2* och *AR 1997:3*).

- Större exploateringar i form av byggnationer, ledningsdragningar eller liknande som sker nära biotopen kan medföra beskuggning, dränering eller annan påverkan.

Skötsel och andra bevarandeåtgärder

Biotopen är vanligtvis inte påverkad av eller beroende av skötselåtgärder, men det finns inget hinder för att skötsel- eller restaureringsåtgärder som genomförs på ett ur naturvårdssynpunkt gynnsamt sätt för biotopen vidtas vid behov.

Om olämplig avverkning har skett kan det finnas behov av restaureringsåtgärder.

Uppföljning

Uppföljning kan behövas av eventuella bevarandemål för biotopen och utförda skötselåtgärder, samt av situationen för arter som är förtecknade i artskyddsförordningens (2007:845) bilagor och/eller den nationella rödlistan, samt av arter och biotoper som omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter och/eller ingår i Natura 2000.

Uppföljning av bevarandemål för ras- eller bergbranter bör så långt som möjligt koordineras med den regionala och nationella miljöövervakningen, samt med eventuell uppföljning som sker kopplat till åtgärdsprogram för hotade arter.

Uppföljningen bör också koordineras med den regionala områdesvisa uppföljningen av motsvarande biotoper i naturreservat och Natura 2000-områden.

Viss uppföljning av miljötillståndet för olika biotoper sker bland annat genom NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige), samt på biogeografisk nivå i enlighet med EU:s Art- och habitatdirektiv.

Artförekomster bör rapporteras till Artportalen¹, Musselportalen² och Trädportalen³, vilka också kan användas för informationssökning.

Andra tillämpliga författningar och regelverk

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs dock inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger

¹ www.artportalen.se.

² www.musselportalen.se.

³ www.tradportalen.se.

samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.

Åtgärder som kan skada fridlysta växt- eller djurarter kan kräva dispens enligt 14-15 §§ artskyddsförordningen (2007:845).

Litteratur och webblänkar

Aronsson, M. (2008). *Karakteristiska arter och kriterier för dessa*. Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se.

Artportalen. www.artportalen.se.

EG-kommissionen (1992). *Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter* (Art- och habitatdirektivet).

Gärdenfors, U. (red.) (2010). *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, SLU. Uppsala. ISBN 978-91-88506-35-1.

Musselportalen. www.musselportalen.se

Naturvårdsverket. Tolkningar och vägledningar för de svenska Natura 2000-naturtyperna i EU:s Art- och habitatdirektiv. Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se.

Naturvårdsverket (2012). *Biotopskyddsområden. Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken*. Handbok 2012:1 Utgåva 1. Stockholm: Naturvårdsverket. ISBN 978-91-620-0176-6.

Trädportalen. www.tradportalen.se.

Bilaga 1

Förteckning över ett urval av de rödlistade⁴, karaktäristiska⁵ och i övrigt intressanta arter som kan förekomma i biotopen *Ras- eller bergbranter*

De i förteckningen angivna arterna behöver inte påvisas i en biotop för att biotopen ska kunna omfattas av skydd.

* Arter som är upptagna i EU:s Art- och habitatdirektiv eller Fågeldirektiv.

Akut hotade arter	<p>Kärlväxter</p> <p>Mjältbräken (<i>Asplenium ceterach</i>)</p> <p>Vårvial (<i>Lathyrus sphaericus</i>)</p> <p>Mossor</p> <p>Dvärgsprötmossa (<i>Oxyrrhynchium pumilum</i>)</p> <p>Lavar</p> <p>Dvärg-placodlav (<i>Squamarina pachylepidea</i>)</p>
Starkt hotade arter	<p>Kärlväxter</p> <p>Skånskt oxbär (<i>Cotoneaster kullensis</i>)</p> <p>Mossor</p> <p>Lockgräsmossa (<i>Brachythecium geheebii</i>)</p> <p>Svart nervmossa (<i>Campylopus atrovirens</i>)</p> <p>Svanklipptuss (<i>Cynodontium gracilescens</i>)</p> <p>Hårklockmossa (<i>Encalypta spathulata</i>)</p> <p>Liten kalkkuddmossa (<i>Gymnostomum calcareum</i>)</p> <p>Kopparkismossa (<i>Mielichhoferia mielichhoferiana</i>)</p> <p>Pepparporella (<i>Porella arboris-vitae</i>)</p> <p>Broddnäbbmossa (<i>Rhynchostegium confertum</i>)</p> <p>Mörk dvärgmossa (<i>Seligeria calcarea</i>)</p> <p>Gotländsk dvärgmossa (<i>Seligeria patula</i>)</p>
Sårbara arter	<p>Kärlväxter</p> <p>Glansbräken (<i>Asplenium adianthum-nigrum</i>)</p> <p>* Brunbräken (<i>Asplenium adulterinum</i>)</p> <p>* Fjällkrassing (<i>Braya linearis</i>)</p> <p>Alpstenbräken (<i>Cystopteris alpina</i>)</p> <p>Dvärgdraba (<i>Draba crassifolia</i>)</p> <p>Stickelfrö (<i>Lappula deflexa</i>)</p> <p>Mossor</p> <p>Snedbladsmossa (<i>Anastrepta orcadensis</i>)</p> <p>Liten jökelmossa (<i>Arctoa anderssonii</i>)</p>

⁴ Uppgifterna är hämtade ur *Rödlistade arter i Sverige 2010* (Gärdenfors, U. (red.) 2010).

⁵ För kriterier för urvalet se *Karaktäristiska arter och kriterier för dessa* (Aronsson, M. 2008).

	<p>Alpin hågräsmossa (<i>Brachythecium cirrosum</i>) Kustkvastmossa (<i>Dicranum scottianum</i>) Skedgrimmia (<i>Grimmia anodon</i>) Koppargrimmia (<i>Grimmia atrata</i>) Knattemossa (<i>Gyroweisia tenuis</i>) Nickismossa (<i>Mielichhoferia elongata</i>) Fågelfotsmossa (<i>Pterogonium gracile</i>) Blockskapania (<i>Scapania gracilis</i>) Dvärgblommossa (<i>Schistidium confertum</i>) Kantdvärgmossa (<i>Seligeria tristichoides</i>) Knutskapania (<i>Scapania crassiretis</i>) Krokdvärgmossa (<i>Seligeria campylopoda</i>) Sydlig knappålsmossa (<i>Tetradontium ovatum</i>)</p> <p>Fåglar</p> <p>* Pilgrimsfalk (<i>Falco peregrinus</i>) * Jaktfalk (<i>Falco rusticolus</i>)</p> <p>Kräldjur</p> <p>* Hasselsnok (<i>Coronella austriaca</i>)</p>
Nära hotade arter	<p>Kärlväxter</p> <p>Skrednarv (<i>Arenaria norvegica</i>) Alpdraha (<i>Draba fladnizensis</i>) Blekdraha (<i>Draba oxycarpa</i>) Lappögontröst (<i>Euphrasia salburgensis</i> subsp. <i>salburgensis</i>) Fjällbrud (<i>Saxifraga cotyledon</i>) Engelsk fetknopp (<i>Sedum anglicum</i>) * Lappviol (<i>Viola rupestris</i> subsp. <i>relicta</i>)</p> <p>Mossor</p> <p>Skogstrappmossa (<i>Anastrophyllum michauxii</i>) Spindelmossa (<i>Cololejeunea calcarea</i>) Praktklipptuss (<i>Cynodontium fallax</i>) Stor klipptuss (<i>Cynodontium jenniferi</i>) Fjällskogsgrimmia (<i>Grimmia anomala</i>) Rundfjädermossa (<i>Neckera besserii</i>) Raspdvärgbågmossa (<i>Pseudoleskeella papillosa</i>) Liten järvmossa (<i>Psilopilum cavifolium</i>)</p> <p>Svampar</p> <p>Stjälkröksvamp (<i>Tulostoma brumale</i>)</p> <p>Däggdjur</p> <p>* Lodjur (<i>Lynx lynx</i>)</p> <p>Fåglar</p> <p>* Kungsörn (<i>Aquila chrysaetos</i>) * Berguv (<i>Bubo bubo</i>) * Fjällvråk (<i>Buteo lagopus</i>)</p>

	<p>Fjärilar</p> <p>* Högnordisk blåvinge (<i>Agriades aquilo</i>)</p>
Karaktäristiska arter	<p>Kärlväxter</p> <p>Bergven (<i>Agrostis vinealis</i>)</p> <p>Fjällkattfot (<i>Antennaria alpina</i> subsp. <i>alpina</i>)</p> <p>Kattfot (<i>Antennaria dioica</i>)</p> <p>Backtrav (<i>Arabidopsis thaliana</i>)</p> <p>Fjälltrav (<i>Arabis alpina</i>)</p> <p>Rockentrav (<i>Turritis glabra</i>)</p> <p>Strandtrift (<i>Armeria maritima</i>)</p> <p>Gaffelbräken (<i>Asplenium septentrionale</i>)</p> <p>Kalksvartbräken (<i>Asplenium trichomanes</i> subsp. <i>quadri-valens</i>)</p> <p>Vanlig svartbräken (<i>Asplenium trichomanes</i> subsp. <i>trichomanes</i>)</p> <p>Grönbräken (<i>Asplenium viride</i>)</p> <p>Fjällbräken (<i>Athyrium distentifolium</i>)</p> <p>Liten blåklocka (<i>Campanula rotundifolia</i>)</p> <p>Kal fjällarv (<i>Cerastium alpinum</i> subsp. <i>glabratum</i>)</p> <p>Skörbjuggsört (<i>Cochlearia officinalis</i>)</p> <p>Krusbräken (<i>Cryptogramma crispa</i>)</p> <p>Fjälldraba (<i>Draba glabella</i>)</p> <p>Lappdraba (<i>Draba lactea</i>)</p> <p>Bergdraba (<i>Draba norvegica</i>)</p> <p>Fjällem (<i>Elymus kronokensis</i>)</p> <p>Brunbinka (<i>Erigeron acer</i> subsp. <i>politus</i>)</p> <p>Vanlig kärleksört (<i>Hylotelephium telephium</i> subsp. <i>maximum</i>)</p> <p>Blåmunkar (<i>Jasione montana</i>)</p> <p>Tjärblomster (<i>Viscaria vulgaris</i>)</p> <p>Fjällsyra (<i>Oxyria digyna</i>)</p> <p>Gulkämpar (<i>Plantago maritima</i>)</p> <p>Berggröe (<i>Poa compressa</i>)</p> <p>Blågröe (<i>Poa glauca</i>)</p> <p>Vekgröe (<i>Poa flexuosa</i>)</p> <p>Getrams (<i>Polygonatum odoratum</i>)</p> <p>Stensöta (<i>Polypodium vulgare</i>)</p> <p>Vårfingerört (<i>Potentilla crantzii</i>)</p> <p>Lappfingerört (<i>Potentilla nivea</i>)</p> <p>Bergsyra (<i>Rumex acetosella</i>)</p> <p>Harmynta (<i>Clinopodium acinos</i>)</p> <p>Gullbräcka (<i>Saxifraga aizoides</i>)</p> <p>Tuvbräcka (<i>Saxifraga cespitosa</i>)</p> <p>Purpurbräcka (<i>Saxifraga oppositifolia</i>)</p> <p>Gul fetknopp (<i>Sedum acre</i>)</p>

	<p>Bergglim (<i>Atocion rupestre</i>) Strandglim (<i>Silene uniflora</i>) Vårspärgel (<i>Spergula morisonii</i>) Kustbaldersbrå (<i>Tripleurospermum maritimum</i> subsp. <i>maritimum</i>) Fjällveronika (<i>Veronica alpina</i>) Klippveronika (<i>Veronica fruticans</i>) Strandveronika (<i>Veronica longifolia</i>) Sandviol (<i>Viola rupestris</i> subsp. <i>rupestris</i>) Fjällhüllebräken (<i>Woodsia alpina</i>)</p> <p>Mossor</p> <p>Trappmossor (<i>Anastrophyllum</i> spp.) Kompaktmossa (<i>Anoetangium aestivum</i>) Baronmossor (<i>Anomodon</i> spp.) Fällmossa (<i>Antitrichia curtipendula</i>) Revmossor (<i>Bazzania</i> spp.) Röd fotmossa (<i>Bryoerythrophyllum recurvirostrum</i>) Kalkspärmossa (<i>Campylophyllum calcareum</i>) Myggmossa (<i>Cnestrum</i> spp.) Klipptussar (<i>Cynodontium</i> spp.) Lansmossor (<i>Didymodon</i> spp.) Vaxmossa (<i>Douinia ovata</i>) Klockmossor (<i>Encalypta</i> spp.) Fickmossor (<i>Fissidens</i> spp.) Frullania (<i>Frullania</i> spp.) Grimmior (<i>Grimmia</i> spp.) Kuddmossa (<i>Gymnostomum</i> spp.) Skuggtrasselmosa (<i>Heterocladium heteropterum</i>) Klängmossa (<i>Homomallium incurvatum</i>) Höstöronmossa (<i>Jamesoniella autumnalis</i>) Bågmossor (<i>Lescurea</i> spp.) Stjärnmossa (<i>Mnium</i> spp.) Fjädermossor (<i>Neckera</i> spp.) Kalkäppelmossa (<i>Plagiopus oederianus</i>) Sidenmossor (<i>Plagiothecium</i> spp.) Knottmossa (<i>Rhabdoweisia</i> spp.) Spärrskapania (<i>Scapania aequiloba</i>) Blommossor (<i>Schistidium</i> spp.) Dvärgmossor (<i>Seligeria</i> spp.) Kalksidenmossa (<i>Taxiphyllum wissgrillii</i>) Rävsvansmossa (<i>Thamnobryum alopecurum</i>) Timmior (<i>Timmia</i> spp.) Kalkmossa (<i>Tortella</i> spp.)</p> <p>Lavar</p> <p>Fjälltagellav (<i>Alectoria ochroleuca</i>)</p>
--	--

	<p>Manlav (<i>Bryoria fuscescens</i>) Kalkbägarlav (<i>Cladonia pocillum</i>) Kalkhedslav (<i>Cladonia symphy carpia</i>) Rikfruktig gelélav (<i>Collema polycarpon</i>) Snölav (<i>Flavocetraria nivalis</i>) Fjällig gyttelav (<i>Fuscopannaria leucophaea</i>) Tuschlav (<i>Lasallia pustulata</i>) Traslav (<i>Leptogium lichenoides</i>) Bålnavling (<i>Lichenomphalia hudsoniana</i>) Norrlandslav (<i>Nephroma arcticum</i>) Vindlav (<i>Ophioparma ventosa</i>) Färglav (<i>Parmelia saxatilis</i>) Näverlav (<i>Platismatia glauca</i>) Kvartslav (<i>Protoparmeliopsis muralis</i>) Saffranslav (<i>Solorina crocea</i>) Säcklav (<i>Solorina saccata</i>) Sprödlav (<i>Sphaerophorus fragilis</i>) Strållav (<i>Umbilicaria cylindrica</i>) Nordlig navellav (<i>Umbilicaria hyperborea</i>) Siktlav (<i>Umbilicaria torrefacta</i>) Praktlav (<i>Xanthoria elegans</i>) Grynig praktlav (<i>Xanthoria sorediata</i>)</p> <p>Fåglar Korp (<i>Corvus corax</i>)</p> <p>Kräddjur Huggorm (<i>Vipera berus</i>)</p>
Övriga arter som bör uppmärksammas	<p>Lavar Skrovellav (<i>Lobaria scrobiculata</i>)</p> <p>Fåglar Tordmule (<i>Alca torda</i>) Fjällvråk (<i>Buteo lagopus</i>) * Stenfalk (<i>Falco columbarius</i>) Tornfalk (<i>Falco tinnunculus</i>) Ringtrast (<i>Turdus torquatus</i>) Sillgrissla (<i>Uria aalge</i>)</p>